

PROTOKÓŁ KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej w dniu **21 sierpnia 2012 r.**
w **Ośrodku Pomocy Społecznej w Maszewie**
Maszewo 71

Działając na podstawie art.22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2009r. Nr 175 poz. 1362 ze zm.) i art. 7 ust.1 pkt 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.) w związku z §11 Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 ze zm.), oraz §13 Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 126, poz. 718) -

Zespół kontrolny w składzie:

1. **Krystyna Chabowska** - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 283-1/2012 z dnia 20 sierpnia 2012 r.,

*- przewodniczący zespołu kontrolnego;
[Dowód: akta kontroli str.1-2]*

2. **Krzysztof Frisoli** - Starszy Inspektor w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 283-2/2012 z dnia 20 sierpnia 2012 r.,

*- członek zespołu kontrolnego;
[Dowód: akta kontroli str. 3-4]*

3. **Wiesława Mikołajczyk** - Inspektor w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 283-3/2012 z dnia 20 sierpnia 2012 r.,

*- członek zespołu kontrolnego;
[Dowód: akta kontroli str. 5-6]*

przeprowadził w dniu 21 sierpnia 2012 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Maszewie kontrolę kompleksową w zakresie wszystkich sfer działania jednostki z zakresu pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zgodnie z *Programem kontroli* zatwierdzonym przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej LUW.

[Dowód: akta kontroli str.7-21]

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[Dowód: akta kontroli str.23-27]

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług na rzecz klientów Ośrodka Pomocy Społecznej. Kontrola przeprowadzona była metodą losową i obejmowała dokumentację świadczeniobiorców oraz wszystkie akta osobowe pracowników w zakresie wymaganych kwalifikacji.

Okres objęty kontrolą: rok 2011 do dnia kontroli.

Ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Kwalifikacje kadry oraz wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.
2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.
3. Praca socjalna.
4. Pomoc osobom zwalnianym z zakładów karnych, aresztów śledczych.
5. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
6. Działania podejmowane na rzecz osób starszych, chorych, niepełnosprawnych.
7. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

O rozpoczęciu kontroli powiadomiono podmiot kontrolowany pismem Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. z dnia 13.08.2012r. Nr PS.I-431.4.13.2012.KCha.

[Dowód: akta kontroli str. 29-33]

W trakcie kontroli wyjaśnień udzielała Pani Nina Pilwińska pełniąca obowiązki kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Pani Grażyna Skonieczna pracownik socjalny.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie – w dalszej części Protokołu zwany Ośrodkiem - czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach 7³⁰ do 15³⁰. Pracownicy socjalni realizują pracę socjalną w dwóch rejonach opiekuńczych: I – rejon obejmuje miejscowości: Maszewo, Połeczko, Rybaki, Miłów, Bytomiec; rejon II – obejmuje miejscowości: Granice, Skarbona, Korczyców, Trzebiechów, Siedlisko, Radomicko, Lubogoszcz, Skórzyn, Gęstowice, Rzeczyca, Chlebów.

Ośrodek prowadzi ewidencję wyjść w środowisko i każde wyjście w środowisko odnotowywane jest w rejestrze: w lipcu w I rejonie – 18 wyjść, w rejonie II – 13 wyjść. Interesanci przyjmowani są w godzinach pracy Ośrodka. Decyzje doręczane są za potwierdzeniem odbioru lub odbierane osobiście. Świadczenia z pomocy społecznej wypłacane są w kasie Urzędu Gminy lub na konta osobiste klientów. W każdy czwartek pracownicy Ośrodka mają możliwość korzystania z porad radcy prawnego zatrudnionego w Urzędzie Gminy.

Ośrodek znajduje się w budynku Urzędu Gminy Maszewo na I piętrze. Do dyspozycji Ośrodka są 2 pomieszczenia: jedno zajmuje pracownik socjalny pełniący obowiązki kierownika oraz dwóch pracowników socjalnych realizujących pracę socjalną w rejonach opiekuńczych; drugie pomieszczenie zajmuje 1 osoba – referent ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego. Stanowisko księgowej znajduje się w Urzędzie Gminy.

W ocenie Zespołu kontrolnego oraz p.o. kierownika - baza lokalowa jest niewystarczająca dla efektywnej pracy pracowników i swobodnej rozmowy z klientami. Usytuowanie na I piętrze i występujące bariery architektoniczne (strome schody i wysoki próg do OPS) znacznie ograniczają dostęp do świadczeń osobom starszym i niepełnosprawnym. Z informacji p.o. kierownika wynika, że w razie potrzeby pracownicy socjalni przyjmują klientów na parterze. W przyszłości planowane jest przeniesienie Ośrodka do nowopowstałych pomieszczeń na parterze.

[Dowód: akta kontroli str. 35]

USTALENIA

1. Kwalifikacje kadry oraz wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Maszewie zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje 4 pracowników (3,25 etatu), w tym 3 pracowników socjalnych, z czego jeden pełni obowiązki kierownika (stan na koniec czerwca 2012 r. – sprawozdanie MPiPS-03) oraz księgowa zatrudniona na 0,25 etatu.

Ponadto w Ośrodku zatrudniony jest referent (1 etat) zajmujący się sprawami z zakresu świadczeń rodzinnych.

Poddając ocenie posiadane kwalifikacje pracowników z wymogami ustawowymi - zespół kontrolny przeanalizował akta osobowe pracowników socjalnych, w tym osoby pełniącej obowiązki kierownika Ośrodka. Zgodnie z *Wytycznymi Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w sprawie kwalifikacji pracowników socjalnych* przeanalizowano dyplomy ukończenia szkoły policealnej oraz uczelni wyższej. Stwierdzono, iż wymaganych kwalifikacji nie posiada pracownik socjalny, który uzyskał w 2002 roku tytuł zawodowy „pracownik pomocy społecznej i pracy socjalnej” w Policealnej Szkole Pracowników Służb Społecznych. Uzyskany tytuł nie jest równoznaczny z zawodem „pracownik socjalny, stanowił jedynie nazwę grupy zawodów w klasyfikacji zawodowej, wśród której mieścił się m.in. tytuł „pracownik socjalny”.

Ponieważ Ustawa o pomocy społecznej z dnia 29 listopada 1990 r. nie wskazywała tego zawodu jako równoznacznego z zawodem pracownika socjalnego, stąd też uznaje się zatrudnienie osoby z tytułem zawodowym „pracownik pomocy społecznej i pracy socjalnej” na stanowisku pracownika socjalnego za niezgodne z prawem. Osoby nie posiadające prawa do zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego nie mogą pracować na tym stanowisku, a fakt zatrudnienia niezgodnego z prawem nie powoduje z kolei nabycia przez pracownika uprawnień do dalszego zatrudnienia w zawodzie. Osoba zatrudniona niezgodnie z prawem na stanowisku pracownika socjalnego, nie może również pobierać co miesiąc dodatku do wynagrodzenia w wysokości 250 zł, który na mocy art. 121 ust.3a ustawy o pomocy społecznej, przysługuje pracownikom socjalnym *tj. osobom zatrudnionym na stanowiskach*

pracownika socjalnego, starszego pracownika socjalnego, specjalisty pracy socjalnej, starszego specjalisty pracy socjalnej, głównego specjalisty.

W toku kontroli ustalono, iż pracownik zatrudniony na stanowisku pracownika socjalnego posiadający tytuł zawodowy „pracownik pomocy społecznej i pracy socjalnej” nieprawnie pobiera dodatek do wynagrodzenia w wysokości 250 zł.

W celu zachowania uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, należałoby wystąpić do Kuratorium Oświaty w Szczecinie o sprostowanie tytułu: „pracownik pomocy społecznej i pracy socjalnej” i wydanie duplikatu dyplomu z tytułem: „pracownik socjalny”.

Ponadto ustalono, że w Ośrodku brak jest kierownika, a pełnienie obowiązków od dnia 01.07.2011 r. Wójt Gminy powierzył pracownikowi socjalnemu, który obecnie nie świadczy pracy socjalnej w środowisku i nie pobiera dodatku w wysokości 250 zł, pobiera tylko dodatek funkcyjny (pracownika tego nie wliczono do współczynnika zatrudnienia) za wykonywanie zadań kierownika na mocy upoważnienia wydanego Zarządzeniem Nr 22/11 Wójta Gminy Maszewo z dnia 05.07.2011 r.

Osoba pełniąca obowiązki Kierownika Ośrodka nie posiada uprawnień do kierowania jednostką organizacyjną pomocy społecznej z uwagi na brak specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej. Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Wymogi określone w art. 122 ustawy o pomocy społecznej obowiązują także osoby, którym powierzono pełnienie obowiązków kierowania jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej.

Pełniący obowiązki kierownika nabywa obecnie wymagane kwalifikacje, tj. podjęła naukę na studiach podyplomowych na kierunku: Zarządzanie instytucjami pomocy społecznej, trwających od 14.04.2012 r. do 23.09.2012 r. Pozostałe kwalifikacje spełnia.

Wobec powyższego - Ośrodek nie spełnia wymogów zatrudnienia pracowników socjalnych, określonych w art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi: iż „ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców nie mniej jednak niż 3 pracowników”. W Gminie Maszewo na 1 pracownika socjalnego przypada 2.907 mieszkańców

Ponadto ustalono, że pracownicy Ośrodka uczestniczyli w latach 2011-2012 w szkoleniach organizowanych z zakresu m.in. pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, programów aktywności lokalnej.

[Dowód: akta kontroli str. 37-45]

Stwierdzono, iż zadanie w zakresie współczynnika zatrudnienia oraz kwalifikacji pracownika socjalnego i p.o. kierownika, a także pobierania dodatku w wys. 250 zł za pracę socjalną w środowisku, przez pracownika bez uprawnień do zawodu pracownika socjalnego - realizowane jest z **istotnymi uchybieniami**.

2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Z danych liczbowych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym za 2011 r. MPiPS-03 z realizacji zadań pomocy społecznej wynika, iż w okresie objętym kontrolą ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezdomności skorzystała 1 osoba, natomiast żadna osoba nie skorzystała z pobytu w noclegowni. W kontrolowanym okresie nie opracowano i nie zawarto żadnego indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności na terenie gminy.

W toku czynności kontroli przeanalizowano dokumentację osoby korzystającej z pomocy Ośrodka z powodu bezdomności. Z analizy akt wynika, że jest osobą samotną, rozwiedzioną, schorowaną, zarejestrowaną w Powiatowym Urzędzie Pracy w Krośnie Odrzańskim bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych (bez meldunku od 2006 roku). Klient nie wyraził zgody na umieszczenie w noclegowni (oświadczenie o nie wyrażeniu zgody), które zaproponował Ośrodek. Jest to osoba która często zmienia miejsce pobytu, obecnie zamieszkuje u znajomego w miejscowości Rybaki (gmina Maszewo) a także wykonuje prace dorywcze.

Z systemu pomocy społecznej otrzymywał wsparcie finansowe w postaci zasiłku okresowego oraz zasiłku celowego m.in. na leczenie i zakup leków (w 2013 roku w/w ukończy 65 lat gdzie nabędzie prawo do otrzymywania świadczenia pieniężnego z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w formie emerytury).

Działania Ośrodka sprowadziły się do zawarcia kontraktu socjalnego, w którym klient zobowiązał się złożyć wnioski o przyznanie świadczeń zdrowotnych, po zakończeniu leczenia zarejestrować się w Powiatowym Urzędzie Pracy, a także wystąpić do Wójta Maszewa z wnioskiem o przyznanie mieszkania socjalnego.

Na terenie gminy nie ma żadnej placówki dla osób bezdomnych. W razie wystąpienia potrzeby umieszczenia osoby w noclegowni, osoby bezdomne kierowane będą do noclegowni w Gorzowie Wlkp.

[Dowód: akta kontroli str. 69-72]

Stwierdzono **istotne uchybienia** w realizacji zadania pod względem pracy z osobami bezdomnymi w ramach Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności.

3. Praca socjalna

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U.z 2009 roku Nr 175, poz. 1362 ze zmianami) praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym i prowadzona jest w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że pracownicy socjalni prowadzą pracę socjalną z rodzinami w miejscu ich zamieszkania. Z danych statystycznych za 2011 rok wynika, że praca socjalna prowadzona była z 31 rodzinami, co stanowi znikomy 23,5%-owy odsetek w porównaniu do ogólnej liczby rodzin objętych pomocą społeczną (132 rodziny). Na pracowników socjalnych wykazanych w sprawozdaniu rocznym MPiPS-03 - przypadało średnio po 10 rodzin w ciągu roku. W liczbie 31 rodzin - 16 rodzin (52%) skorzystało z pomocy „wyłącznie w postaci pracy socjalnej”. Rodziny te posiadają własny dochód i nie kwalifikują się do pomocy finansowej. Pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej w tych rodzinach pomagali m.in. w uzyskaniu mieszkania (klient otrzymał lokal socjalny), do czasu umieszczenia w ZOL robili zakupy, łagodzili konflikty w rodzinie (nr w rejestrze:2, 73, 114). Wszystkie wykonywane działania odnotowywane są w rejestrze spraw (278 pozycji w 2011r.).

W celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, a także w celu określenia współdziałania w rozwiązywaniu

problemów osoby lub rodziny - pracownik socjalny zatrudniony w Ośrodku może – zgodnie z art.108 – zawrzeć kontrakt socjalny. Z danych statystycznych (MPiPS-03 za 2011 r.) wynika, że w 2011 roku w Ośrodku nie zawarto żadnego kontraktu socjalnego z klientami w ramach pracy socjalnej. W toku kontroli ustalono jednak, że w sprawozdaniu wykazana jest błędnie liczba „0”. Ze zgromadzonej w Ośrodku dokumentacji oraz z przesłanego w Statystycznej Aplikacji Centralnej SAC meldunku jednorazowego (stan na dzień 25.05.2012r.) wynika, że Ośrodek zawarł faktycznie 14 kontraktów (2 kontrakty socjalne w ramach pomocy społecznej, 12 w ramach projektu POKL), co stanowi 45,2 % ogólnej liczby rodzin objętych pracą socjalną.

[Dowód: akta kontroli str.47-64]

W Gminie Maszewo realizowany jest projekt systemowy, którego głównym celem jest zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej osób bezrobotnych będących świadczeniobiorcami OPS poprzez przygotowanie ich do uczestnictwa na rynku pracy. Projekt dofinansowany jest z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz budżetu państwa. Ogólny koszt Projektu – 61.777,58 zł zł, z czego kwota 54.903,48 zł pochodzi z EFS, a 6.874,10 jest wkładem własnym Gminy Maszewo.

W ramach pierwszego etapu projektu pod nazwą „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych w Gminie Maszewo” w 2011 r. zawarto 12 kontraktów socjalnych z osobami zakwalifikowanymi do uczestnictwa w projekcie. Głównym celem kontraktów było podniesienie kwalifikacji zawodowych, poprzez zdobycie odpowiednich kwalifikacji i podniesienie poczucia własnej wartości, m.in. poprzez udział w treningu umiejętności społecznych, w spotkaniach z psychologiem, z doradcą zawodowym, w zajęciach z nauki gotowania, kroju i szycia, zajęciach integracyjnych.

Osoby, które przystąpiły do projektu, objęto pomocą społeczną w formie zasiłku celowego w wysokości od 351 zł do 370,99 zł miesięcznie od lipca do grudnia 2011 r. w zależności od sytuacji w rodzinie.

Skontrolowano dokumentację uczestników i nie stwierdzono nieprawidłowości w sposobie wypełniania formularza kontraktu socjalnego. Kontrakty podpisane przez obie strony: klienta i pracownika socjalnego, określają działania każdej ze stron. Po stronie klienta - udział w Projekcie, po stronie Ośrodka – praca socjalna z rodziną, pomoc finansowa.

Podpisane kontrakty socjalne ukończyło 12 osób, z czego dwie osoby (17%) osiągnęły wynik

pozytywny - podjęły zatrudnienie i nie korzystają z pomocy społecznej, częściowo pozytywne efekty osiągnęło 8 osób, które w sezonie letnim podejmują prace dorywcze i nie korzystają w tym okresie z pomocy społecznej, 2 osoby nie uzyskały oczekiwanych efektów, nie podjęły zatrudnienia ze względu na opiekę nad małymi dziećmi.

Ponadto ustalono, że w roku 2011 Ośrodek zawarł 2 kontrakty socjalne z klientami nie zakwalifikowanymi do projektu. W obu przypadkach osoby wywiązały się z ustaleń - osoba złożyła wniosek do Wójta Gminy i uzyskała uprawnienie do bezpłatnych świadczeń zdrowotnym na 90 dni, w drugim przypadku – osoba zarejestrowała się w PUP i uzyskała zatrudnienie.

[Dowód: akta kontroli str.65-68]

Zadanie realizowane **z uchybieniami** pod względem liczby rodzin objętych pracą socjalną, zawierania kontraktów socjalnych. Trudno określić, w jakim stopniu zdobyta wiedza wpłynęła na zmianę sytuacji życiowej uczestników Projektu, gdyż cele głównie kontraktów są niemierzalne i zbyt ogólne.

4. Pomoc osobom zwalnianym z zakładów karnych, aresztów śledczych.

Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego realizowana jest na podstawie art. 17 ust.1 pkt.16a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz na podstawie Porozumienia zawartego dnia 13 czerwca 2000 r. pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.

Z danych liczbowych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym za rok 2011 z realizacji zadań pomocy społecznej wynika, iż w ramach świadczeń pomocy społecznej w roku 2011 udzielono wsparcia dla 3 osób zwolnionych z Zakładu Karnego. Pomoc przyznana to zasiłek stały (Dec. OPS.8122-2/11 z dnia 16.02.2011 r.) oraz zasiłek celowy specjalny (dec.OPS.8212.15.2011 z dn. 31.05.2011 r.). Na dzień kontroli wpłynął jeden wniosek (26.06.2012 r.) o pomoc od osoby zwolnionej z Zakładu Karnego z dniem 13.06.2012r. Ośrodek przyznał pomoc w formie zasiłku okresowego w wys. 120 zł na 1 miesiąc z przeznaczeniem do sklepu, gdyż osoba mieszka z rodzicami i od następnego

miesiąca deklarował podjęcie pracy dorywczej. Do dnia kontroli nie korzystał z pomocy Ośrodka.

Ustalono, że Ośrodek Pomocy Społecznej nie współpracuje z administracją Zakładów Karnych w zakresie udzielania pomocy osobie. Pomoc udzielana przez Ośrodek tj zasiłki pieniężne, stanowi tylko jeden rodzaj pomocy z wielu wymienionych w Porozumieniu zawartym w dniu 13 czerwca 2000 r, pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej. W celu doprowadzenia do samodzielności życiowej osób po opuszczeniu Zakładu Karnego, należałoby rozważyć możliwość udzielania szerszej i kompleksowej pomocy, ustając zakres i zasady wspólnych działań pracownika socjalnego Ośrodka z przedstawicielami administracji zakładu karnego.

[Dowód: akta kontroli str.51]

Zadanie realizowane **z uchybieniami** pod względem realizacji zapisów Porozumienia zawartego pomiędzy MPiPS a CZSW.

5. Działania podejmowane na rzecz osób starych, chorych, niepełnosprawnych.

Ośrodek nie realizuje zadania gminy o charakterze obowiązkowym, określonego w art. 17, ust.1, pkt 11 dot. usług opiekuńczych. Ze sprawozdania rocznego za 2011 r. MPiPS-03 wynika, iż w roku 2011 ze świadczeń pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych nie skorzystała żadna osoba. W rejestrze brak wniosków o taką formę świadczeń.

Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w z zaburzeniami psychicznymi uregulowane zostało Uchwałą Nr XXI/121/05 Rady Gminy Maszewo z dnia 28 lutego 2005 r. (zabezpieczone środki w budżecie gminy na w/w zadanie).

Z ustnych wyjaśnień kierownika jednostki wynika, że obecnie jest świadczona pomoc usługowa w ramach pomocy międzysąsiedzkiej dla jednej osoby (jest to osoba aktualnie oczekująca na miejsce w domu pomocy społecznej). Ponadto 8 osób uzyskało kwalifikacje opiekunki środowiskowej w ramach projektu realizowanego w 2010 roku przez Ośrodek „Program aktywizacji społeczno – zawodowej osób bezrobotnych w gminie Maszewo” które w razie potrzeby taką pomoc będą świadczyły.

[Dowód: akta kontroli str.73-78]

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

Ośrodek realizuje zadanie gminy o charakterze obowiązkowym, określone w art. 17, ust.1, pkt 16 dot. kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu.

W 2011 r. do dnia kontroli z terenu gminy została wydana jedna decyzja kierująca do domu pomocy społecznej. W toku czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację w/w osoby. Ustalono że dokumentacja jest prowadzona prawidłowo z zachowaniem ustawowych terminów. Znajduje się wniosek o skierowanie do domu pomocy społecznej podpisany przez osobę ubiegającą się, wywiad środowiskowy, dokumentacja medyczna oraz decyzja o skierowaniu (potwierdzenie odbioru decyzji). Ponadto osoba skierowana do domu pomocy społecznej złożyła do Ośrodka prośbę o przesunięcie terminu umieszczenia w domu pomocy społecznej (stan zdrowia uległ poprawie, ma zagwarantowaną pomoc międzysąsiedzką). Obecnie jest osobą oczekującą na miejsce w dps (z powodu braku wolnych miejsc w/w osoba została wpisana na listę oczekujących na umieszczenie w domu pomocy społecznej).

Obecnie Ośrodek ponosi odpłatność za 2 osoby przebywające w domach pomocy społecznej. W 2011r. na dopłatę za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej wydatkowano 50.182,00 zł, natomiast w 2012 r. zaplanowano kwotę 66.200,00 zł. (nie zawarto żadnej umowy z rodzinami dot. odpłatności). Osoby przebywające w domach pomocy społecznej zostały umieszczone w latach 2009-2010 (są to domy w Szczawnie i w Glińsku).

[Dowód: akta kontroli str.79-86]

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

6. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W gminie brak infrastruktury dla osób z zaburzeniami psychicznymi, nie ma środowiskowego domu samopomocy oraz klubu samopomocy. Nie są realizowane usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3, 5, 6 ustawy o pomocy społecznej, ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz.U.

z 2011 r. Nr 231, poz. 1375) gmina powinna zapewnić oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Obecnie 1 osoba z zaburzeniami psychicznymi uczęszcza na zajęcia do Powiatowego Ośrodka Wsparcia „Integracja” w Krośnie Odrzańskim, która jest dowożona codziennie gminnym busem. Pozostałe osoby z zaburzeniami psychicznymi nie wyraziły chęci korzystania z wsparcia ośrodka mimo że były informowane przez pracowników socjalnych o możliwości uczestnictwa w zajęciach (informacja przekazana ustnie - brak adnotacji w aktach świadczeniobiorców o nie wyrażeniu zgody).

Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie wynosi 76 osób (dane Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z roku 2010 r.) natomiast średnia liczba osób leczonych w stosunku do liczby mieszkańców gminy stanowi 2,55%.

W ramach czynności kontrolnych przeanalizowano akta wszystkich 21 świadczeniobiorców korzystających z zasiłków stałych pod względem ustalonych przez Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności kodów chorobowych. Ustalono, że 8 spośród tych osób posiada orzeczenie z powodu zaburzeń psychicznych (01-U; 02-P), co stanowi 38% ogółu korzystających z zasiłku stałego.

Przeanalizowano akta 5 świadczeniobiorców posiadających orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych. Z analizy powyższych akt wynika, że wszystkie osoby z zaburzeniami psychicznymi będące klientami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie są osobami samotnie gospodarującymi korzystającymi z pomocy wyłącznie w formie świadczeń pieniężnych (zasiłki stałe, celowe i pielęgnacyjne). Towarzyszącymi powodami otrzymania wsparcia są ubóstwo, długotrwała choroba oraz bezrobocie.

[Dowód: akta kontroli str. 87-94]

Zadanie realizowane jest **z istotnymi uchybieniami** pod względem realizacji form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

7. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Uchwałą Nr XXXIII/159/2010 z dnia 23 września 2010 roku Rady Gminy Maszewo przyjęto Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010 – 2014.

Nazwa Programu niezgodna z wymogami ustawowymi. Zgodnie z art. 6 ust 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.Nr 180, poz. 1439 ze zmianami) zadaniem gminy jest opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. W punkcie III Programu pod nazwą „Zmniejszenie rozmiaru przemocy w rodzinie na terenie gminy” zaplanowano 5 zadań, poprzez które zamierza się zrealizować cel główny. Są to:

- Systematyczne szkolenia na temat przemocy w rodzinie;
- Zwiększenie dostępności pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie i skuteczności ochrony ich praw;
- Koordynację działań służb zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie;
- Eskalacja działań interwencyjnych i kontrolnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- Wzrost świadomości i wrażliwości społecznej.

W toku czynności kontrolnych przyjęto do protokołu ustne wyjaśnienia Pani p.o. kierownika Ośrodka. Wynika z nich, że w ramach działalności zespołu interdyscyplinarnego prowadzona jest ścisła współpraca z przedstawicielami służb stykających się z problemem przemocy (kurator, dzielnicowy, pedagog szkolny, pracownicy służby zdrowia). Ścisła współpraca pozwala na koordynację działań różnych służb realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W roku 2012 pracownik uczestniczył w dwóch szkoleniach o tematyce: „Praca z ofiarą i sprawcą przemocy”; „Diagnoza sytuacji dziecka jako ofiary przemocy w rodzinie. Zastosowanie procedury Niebieska Karta”. Systematycznie prowadzone są działania interwencyjne przez monitoring, częste wizytach w domach podopiecznych (pracownik socjalny, pielęgniarka; policjant). Zwiększenie dostępności pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie i skuteczności ochrony ich praw realizowane jest poprzez poradnictwo, dystrybucje materiałów informacyjnych o tematyce przemocy w rodzinie. Na 5 konkretnie wskazanych w Programie zadań do dnia kontroli w toku realizacji są 4 zadania.tj.:80%

Zgodnie z wyjaśnieniem p.o. Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej wniesionym do protokołu ustnych wyjaśnień udzielanie pomocy mieszkańcom gminy w zakresie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie następuje zwłaszcza przez świadczenie bezpłatnych usług psychologa prawnika i pracownika socjalnego. Specjaliści pełnią dyżury w Zespole Szkół w Maszewie w każdą pierwszą środę miesiąca w godzinach od 16⁰⁰ do 18⁰⁰. Ponadto poradnictwo realizowane jest poprzez współpracę z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej „Wyspa” w Gubinie oraz ze specjalistami w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie Odrzańskim. Osoby wymagające pomocy specjalistycznej umawiane są na wizyty telefonicznie przez pracowników socjalny Ośrodka. Poradnictwa także udzielają pracownicy socjalni zatrudnieni w kontrolowanym ośrodku. Informacja o możliwości skorzystania z pomocy specjalistów zamieszczona jest na tablicy informacyjnej Ośrodka. Tam także dostępne są inne materiały informacyjne. Poza tym ośrodek pomocy społecznej we współpracy z gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych organizuje spotkania rekreacyjno - edukacyjne, (np. Dzień Dziecka), w których uczestniczą rodzice i ich dzieci.

[Dowód: akta kontroli str.101-106]

Zgodnie z wyjaśnieniem p.o. Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w 2011r nie wpłynął żaden wniosek o pomoc w postaci zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodku wsparcia.

Gmina określiła w drodze uchwały tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania (Uchwała Nr V/38/11 Rady Gminy w Maszewie z dnia 29 czerwca 2011r.).W gminie działa zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na mocy Zarządzenia Wójta Gminy z dnia 16.12.2010r. powołano zespół interdyscyplinarny. W składzie wskazano łącznie 5 osób. Wójt zawarł porozumienia o współpracy w Gminnym Zespole Interdyscyplinarnym między podmiotami: ośrodkiem pomocy społecznej, gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicielami oświaty, służby zdrowia, Policją. Nie wskazano osób reprezentujących organizacje pozarządowe. Skład zespołu niezgodny z ustawowymi wymogami.

[Dowód: akta kontroli str.107-112]

Praca Zespołu dokumentowana jest poprzez gromadzenie protokołów z posiedzenia zespołu. Protokół zawiera: datę posiedzenia, skład zespołu wraz z załączoną listą obecności, tematykę posiedzenia. Na podstawie analizowanej dokumentacji ustalono, iż pierwsze spotkanie zespołu interdyscyplinarnego odbyło się dnia 25.01.2011r. tj. po 5 miesiącach od ustawowego obowiązku działalności zespołu interdyscyplinarnego. Podczas tego spotkania dokonano wyboru Przewodniczącego. W 2011r. Zespół zwołał 3 posiedzenia, w 2012r. do dnia kontroli odbyły się 4 posiedzenia tj.: zgodnie z ustawowym wymogiem. Dokumentacja zawiera również oświadczenia każdego członka Zespołu o zachowaniu poufności w związku z realizacją zadań związanych z prowadzeniem procedury.

Gmina realizuje procedurę „Niebieskie Karty”. W 2011r. do przewodniczącego Zespołu wpłynęła 1 karta. Natomiast w 2012 do dnia kontroli wpłynęły 2. Wszystkie karty przekazano do Zespołu. Wszystkie formularze zostały założone przez Policję. W 100% badanej dokumentacji są podpisy i daty wpływu formularza „Niebieska Karta-A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. Brak informacji o dacie przekazania formularza Przewodniczącego, do pozostałych członków zespołu. W dwóch przypadkach Formularz C nie został wypełniony (brak w dokumentacji). Formularz D wypełniony został w jednym przypadku. Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że wszystkim rodzinom, u których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” (procedura dalej trwa), udzielana jest pomoc. Członkowie zespołu podczas spotkań opracowują zawarty w formularzu C „Niebieskie Karty” zakres działań przedstawicieli, który powinien wynikać z indywidualnego planu pomocy w indywidualnych przypadkach występowania przemocy w rodzinie. W zależności od potrzeb działania zostają poddawane weryfikacji (notatki w dokumentacji). Dokumentacja nie zawiera formalnego planu pracy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie o którym mowa w art.9b. ust. 3 pkt. 1. Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, oraz §16.1.pkt. 4. Rozporządzenia rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieska Karta”. Plan pomocy powinien zawierać ustalenie celu głównego, celów szczegółowych, sposobów ich realizacji zasobów materialnych i niematerialnych. Zawarte informacje w formularzu C „Niebieskie Karty” dotyczące działań przedstawicieli zawierają tylko wycinek niezbędnych elementów planu, tj. sposoby działań, zasoby materialne i niematerialne.

Rodziny dotknięte przemocą w rodzinie uzyskały pomoc między innymi poprzez: monitorowanie sytuacji rodziny, kontakt ze specjalistami, pomoc finansową, pracę socjalną konsultacje psychiatryczne, kontakt z poradnią zdrowia psychicznego, skierowanie do szpitala

psychiatrycznego. Działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą widoczne są m.in. w ciągłej i szeroko aspektowej pomocy, monitoringu, częstych wizytach w domach podopiecznych (notatki z wizyt 2do3 razy w tygodniu - pracownik socjalny, pielęgniarka; 1 raz w miesiącu - policjant), które to działania w konsekwencji powodują powolną stabilizację i poprawę sytuacji rodzin uwikłanych w przemoc domową. Stabilizacja następuje przez świadomość poczucia odpowiedzialności za swoje czyny i alternatywne rozwiązywanie konfliktów rodzinnych. Są to jednak sposoby realizacji pewnych celów, które w dokumentacji nie zostały określone.

Jedna procedura „Niebieskie Karty” została zakończona z przyczyn zaprzestania wspólnego zamieszkiwania osób uwikłanych w przemoc domową. Brak protokołu z zakończenia procedury.

Działania kierowane do osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie to między innymi: proponowanie wszystkim osobom konsultacji ze specjalistami, nadzór kuratora, praca socjalna.

[Dowód: akta kontroli str.113-114]

Stwierdzono **uchybień** w realizacji zadania pod względem: prawidłowo opracowanych i prowadzonych dokumentów w gminie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj: nie powołano ustawowo wyznaczonych przedstawicieli; nazwa Programu jest niezgodna z wymogami ustawowymi; podejmowania procedury „Niebieskie Karty”(brak w dokumentacji formularzy C); dokumentowania pracy zespołu interdyscyplinarnego (brak protokołu z zakończenia procedury), skuteczności udzielanej pomocy(planowanie pomocy).

WNIOSKI:

I. Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadań pod względem:

1. Kwalifikacji pracownika socjalnego realizującego pracę socjalną w środowisku.
2. Świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.
3. Kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w dps.
4. Działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.

Stwierdzono uchybienia lub istotne uchybienia w zakresie:

1. Spełnienia ustawowego wymogu zatrudnienia pracowników socjalnych.
2. Wymaganych kwalifikacji p.o. kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej.
3. Kwalifikacji pracownika socjalnego realizującego pracę socjalną w środowisku.
4. Pobierania dodatku za pracę socjalną w środowisku przez osobę bez kwalifikacji zawodowych.
5. Świadczenia pracy socjalnej i zawierania kontraktów socjalnych.
6. Działań gminy na rzecz osób bezdomnych.
7. Działań gminy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych.
8. Realizacji form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
9. Prawidłowo opracowanych i prowadzonych dokumentów w gminie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (nie powołano ustawowo wyznaczonych przedstawicieli, nazwa Programu niezgodna z wymogami ustawowymi).
10. Podejmowania procedury „Niebieskie Karty” (brak w dokumentacji formularzy C).
11. Dokumentowania pracy zespołu interdyscyplinarnego (brak protokołu z zakończenia procedury, planu pracy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie), sposobu planowania pomocy.

Odpowiedzialność za uchybienia w kontrolowanym zakresie ponosi p.o. Kierownik Ośrodka.

Na tym kontrolę zakończono.

Wpisano do książki kontroli pod poz. 6.

Pouczenie

Na podstawie § 16 Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 z 2005 r.) kierownik jednostki może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny odmowy. Odmowa podpisania protokołu przez kierownika jednostki nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych.

Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego wobec zastrzeżeń.

Pisemne zastrzeżenie do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów. Zespół inspektorów przeprowadza dodatkowe czynności kontrolne, jeżeli z analizy zastrzeżeń wynika potrzeba ich podjęcia. Z przeprowadzonych dodatkowych czynności kontrolnych sporządza się protokół.

Jeżeli zespół inspektorów stwierdzi zasadność zastrzeżeń, dokonuje zmian w protokole kontroli. W razie nieuwzględniania zastrzeżeń, w całości lub części, zespół inspektorów zajmuje stanowisko na piśmie i przekazuje je do akceptacji Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego. Stanowisko w sprawie zgłoszonych zastrzeżeń przekazuje się kierownikowi jednostki podlegającej kontroli.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których: jeden przekazano p.o. kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie, drugi Wójtowi Gminy Maszewo, trzeci egzemplarz pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

p.o. Kierownik:

.....

.....

Krystyna Chabowska
Inspektor Wojewódzki

Nina Pilwińska

.....

Maszewo , dnia 27.09.2012 r.

Krzysztof Frisoli
Starszy Inspektor

.....
Wiesława Mikołajczyk

Inspektor

Gorzów Wlkp. 20.09.2012 r.